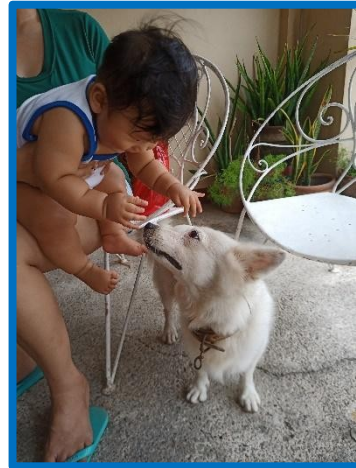
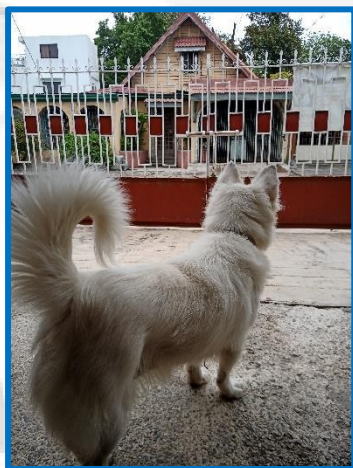

W8	Asignatura	Filipino sa Piling Larang - Akademik	Baitang	12
	Markahan	2	Petsa	

IV. YUGTO NG PAGKATUTO AT GAWAING PAMPAGKATUTO

A. Panimula (Mungkahing Oras: 15 Minuto)

Isang pagbati dahil tayo ay nasa huling linggo na ng semestrong ito. Ibig sabihin, ito na rin ang huling paksa na pag-aaralan natin sa kursong ito. Mahilig ba kayong kumuha ng mga larawan? Sakto, dahil ang aralin natin ay tungkol sa larawang sanaysay o pictorial essay. Tunghayan ang larawan upang magkaroon ng ideya sa nilalaman ng ating paksa.

Anong mapapansin ninyo sa mga larawang nakikita ninyo sa itaas? Tandaan na ang larawan ay may katumbas na sanlibong salita na na maaaring magpahayag ng mga natatagong kaisipan. Ang hindi kayang maipaliwanag ng mga salita ay kayang ilahad sa larawan.

Maraming gamit at kahalagahan sa atin ang mga larawan. Sa usaping akademiko, madalas itong ginagamit ng guro bilang kagamitang pantulong sa kanyang pagtuturo upang maganyak ang kanyang mag-aaral at madaling maunawaan ang kanyang paksa. Bukod sa nabanggit ay marami pang gamit ang larawan lalo na kung ang isang trabaho ay nangangailangan ng dokumentasyon. Ating alamin sa susunod na bahagi kung ano ba ang larawang-sanaysay o pictorial essay.

B. Pagpapaunlad (Mungkahing Oras: 120 Minuto)

Ayon sa Elcomblus blog, ang **larawang sanaysay** na tinatawag sa Ingles na **pictorial essay** o kaya ay **photo essay** na para sa iba ay mga tinipong larawan na isinaayos nang may wastong pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari upang maglahad ng isang konsepto.

Ang larawang-sanaysay ay gaya rin ng iba pang uri ng sanaysay na gumagamit ng mga pamamaraan sa pagsasalaysay. Sa pagsasalaysay, maaaring gamitin mismo ang mga binuong larawan o dili kaya'y mga larawang may maiikling teksto o caption. Malaki ang naitutulong ng larawang may teksto sapagkat nakatutulong ang mga ito sa mga ideya kaisipang ipinakikita ng larawan.

Ang mahalagang katangian ng larawang-sanaysay ay ang mismong paggamit ng larawan sa pagsasalaysay. Layunin nitong magbigay ng kasiyahan o aliw sa taong gumagawa ng salaysay, magbigay ng mahalagang impormasyon, at malinang ang pagiging malikhain.

Bukod sa nabanggit ito ang ilang mga katangian:

- Malinaw na Paksa
- Pokus
- Orihinalidad
- Lohikal na Estruktura
- Kawilihan
- Komposisyon
- Mahusay na Paggamit ng Wika

Makapagsasalaysay rito sa pamamagitan ng mga larawang may kronolohikal na ayos. Ibig sabihin, isinasalaysay ang mga pangyayari ayon sa wastong pagkakasunod-sunod ng larawan. Kung pangkalahatang kaisipan lamang ng pangyayari ay maaari nang gamitin ang isang larawang may natatanging dating. Ibig sabihin, sa isang kuhang larawan ay naroon na ang lahat-lahat ng mga ideya.

Gayumpaman, nakasalalay pa rin sa husay at pagiging maiikha ng isang tao ang paggamit ng mga larawan sa paggawa ng sanaysay dahil nakabatay rito kung paano pag-uugnay-ugnayin ang mga larawan ayon sa kanyang mga naiisip na ideya. Ang mahalaga, kailangang malinaw ang mensahe ng gagawing larawang sanaysay.

Narito ang mga dapat mong isaalang-alang sa pagsulat ng larawang sanaysay:

1. Pumili ng paksa ayon sa iyong interes.
2. Magsagawa ng pananaliksik sa iyong paksang gagawin.
3. Isaalang-alang ang kawilihan at uri ng iyong mambabasa.
4. Tandaan na ang isang istoryang nakatuon sa mga pagpapahalaga o emosyon ay madaling nakapupukaw sa damdamin ng mambabasa.
5. Kung nahihirapan ka sa pagsusunod-sunod ng pangyayari gamit ang larawan, mabuting sumulat ka muna ng kuwento at ibatay rito ang mga larawan.
6. Planuhing mabuti ang gagawing sanaysay gamit ang mga larawan. Tandaan na higit na dapat mangibabaw ang larawan kaysa sa mga salita.
7. Palaging tandaan na ang larawang-sanaysay ay nagpapahayag ng kronolohikal na salaysay, isang ideya, at isang panig ng isyu.
8. Siguraduhin ang kaisahan ng mga larawan ayon sa framing, komposisyon, kulay, at pag-iilaw. Kung minsan, mas matingkad ang kulay at matindi ang *contrast* ng ilang larawan kompara sa iba dahil sa pagbabago ng damdamin na isinasaad nito.

Bilang pagtatapos, mahalaga rin na malaman ang **Etika sa pagsulat ng akademikong sulatin**. Ito ay upang gawin ang tama, nararapat at hindi magkaroon ng problemang legal. Sa ating bansa, nililinaw sa Intellectual Property Code of the Philippines o ang Republic Act No. 8293 ang mga karapatan at obligasyon ng mga may-akda (manunulat, artista, iskolar, tagasalin, kompayler, editor, mananaliksik at iba pa) pati na ang paggamit nito. Mahalagang malinawan ang mga karapatan at obligasyong ito upang maiwasan ang anumang di-pagkakaintindihan para sa mga pagsipi at pagbubuod.

Narito ang talahanayan na ginawa ni Lemon Kim na may pamagat na "Etika ng Pananaliksik" upang ipakita ang halimbawa at uri ng paglabag pati ang mga dapat gawin upang maituwid ang paglabag.

Halimbawa ng Paglabag sa "Etika ng Pananaliksik"	Uri ng Paglabag sa "Etika ng Pananaliksik"	Mga dapat gawin upang maituwid ang Paglabag sa "Etika ng Pananaliksik"
<ul style="list-style-type: none"> Pag-angkin sa gawa, produkto o gawa ng iba. 	Pangongopya ng reserts ng iba. (<i>Plagiarism</i>)	Basahin lamang ang tesis o reserts na pagbabasihan ng tesis o reserts na iyong gagawin at gumawa ng mga salita o pahayag ukol dito. (<i>paraphrase</i>)
<ul style="list-style-type: none"> Pagpapakalat o paglalabas ng mga personal o datos ng mga mananaliksik ukol sa ginawang datos. 	Hindi pagtingin sa lahat ng datos na nakalap bilang <i>confidential</i> .	Itatak sa isipan ang kaligtasan at reputasyon ng mga ikinapanayam at ang haharapang kaso kapag na labag ang karapatang pantao.
<ul style="list-style-type: none"> Pagbabago ng datos kapag taliwas ang resulta ng datos. 	Hindi pagiging matapat sa bawat pahayag o datos.	Isipin ang mga taong makakabasa ng datos na iyong gagawin.
<ul style="list-style-type: none"> Hindi paglalagay ng <i>citation</i> o pangalan ng may akda sa papel pananaliksik. 	Pag-aangkin ng gawa o reserts na ginawa ng tunay na may akda.	Mangalap ng sariling datos ukol sa gagawin mong reserts o tesis.
<ul style="list-style-type: none"> Pagkampi sa kabilang panig ng kinapanayam na sumagot sa natirang datos. 	Hindi pagiging obhetibo at walang kinikilingan.	Huwag panigan ang kung sino mang kinapanayam upang mapanatiling pantay-pantay at totoo ang datos na nakalap.